

JOAN F. MIRA

“Hi havia mines, interessos poderosos, intervenció dels soviètics i dels americans, i hi hagué el pobre Lumumba assassinat, i Moisès Tshombé, les guerres d’ells entre ells, el sergent Mobutu convertit en una mena d’emperador grotesc, acomboiat pels russos, manipulat pels nord-americans, espoliant el país fins a extrems inconcebibles”

Congo

Males notícies d’Àfrica, com sempre, potser pitjors que mai. Ara no són només guerres de bandes cruels, amb nens i adolescents que tallen mans i peus a uns altres nens i adolescents. No són només amenaces de fam a Etiòpia, amb milions de persones menjant-se les poques vaques que els queden i el poc cereal. No són només conflictes com el de Costa d’Ivori, país que funcionava discretament i que ara gasta tota l’energia del nord i el sud, de musulmans i cristians, en un guerra detinguda per la presència francesa. No són només mostres diverses del desastre de Zimbabwe, país que podria funcionar sense un dictador boig i sense destruir la minoria europea, ni del desastre còsmic de Nigèria, on el petroli només ha servit per crear deutes i alimentar la cleptocràcia com a forma de vida. No és només l’autodestrucció de societats senceres, l’infern de la misèria, la sida, els polítics brutals, els exèrcits convertits en sangoneres, la violència omnipresent, l’absència d’una mínima civilitat que faria possible algun avanç. Ara les tribus del nord-est del Congo es maten entre elles per antigues venjances, per terres i ramats, pel que siga, i apareixen cossos humans enterrats o llançats a la vora dels camins després d’haver estat en part menjats —el cor, el fetge o altres òrgans o peces de carn— en un retorn de l’antropofàgia ancestral. Cossos de pigmeus, sobretot, que s’amaguen fugint en l’espessor de la selva. Tot l’Àfrica és un immens desastre inacabable que no ix als diaris ni a les televisions. Només, de tant en tant, algun record espantós o macabre. Tot l’Àfrica que piadosament o racistament en diem subsahariana per no dir Àfrica Negra (com assumint que “negre” és concepte inferior, i per això no el volem gastar). El món sencer està molt ocupat, indignat, per l’escàndol de la guerra d’Iraq, d’on per cert no ens arriben ni les xifres dels morts del suposat genocidi, ni imatges de ciutats destruïdes per bombes (és que no ha estat tan cruel, tot plegat, i no volem saber-ho?, és que podríem comparar-ho, per exemple, amb Txetxènia, i no ens agrada, perquè els russos són russos i no són americans?). I ocupat i indignat cada dia, molt justament, per les brutalitats de l’exèrcit de Sharon a Palestina. O pel perill cert de fanàtics suïcides, o per la guerrilla colombiana, o pel que siga. Però d’Àfrica no s’ocupa ningú, com si la vida de centenars de milions de persones (els veiem realment com a persones?, com a iguals que nosaltres?, té el mateix valor emocional i ideològic la mort d’un “negre” que la mort d’un àrab?) ens importara en realitat ben poc, com si allò fora la tenebra exterior, un altre món que no és cosa nostra.

El Congo és un immens territori, que fa poc més d’un segle explotaven sense misericòrdia traficants de marfil i de fusta, en benefici, entre altres, del rei Leopold de Bèlgica. Un territori sense sentit com a país, nació o estat (com és el cas de tants altres d’Àfrica), que els belgues abandonaren quan administrar-lo costava ja més del benefici que donava. I que a partir d’aquell moment ha estat la història d’una catàstrofe sense pal·liatius. Ho conec una mica. Hi havia mines, interessos poderosos, intervenció dels soviètics i dels americans, i hi hagué el pobre Lumumba assassinat, i Moisès Tshombé, les guerres d’ells entre ells, el sergent Mobutu convertit en una mena d’emperador grotesc, acomboiat pels russos, manipulat pels nord-americans, espoliant el país fins a extrems inconcebibles (el luxe obscè en què vivia, el seu exèrcit innoble, els funcionaris opulents, els palaus, les presons, la tortura i l’assassinat dels adversaris, els milers de milions de dòlars que es va endur). I un país de selva, sense carreteres, sense res, tornant lentament a la pobresa primitiva. Els europeus, mentrestant, mirem cap a un altre costat: pensar-hi és complicat, intervindre és difícil. Deixem-ho córrer, doncs, deixem que es moren o es maten. Pensem en coses més simples, com l’Iraq o Palestina, allà on imaginem que és fàcil saber qui és el bo i qui és el dolent. El Congo no interferirà mai en les nostres eleccions. Quin descans, quina bona consciència.